

بۆزاردەگانى چوارچىۋەى ھاوتاهەنگى شىعە لە ئامادەنەبوونى سەدردا

18-06-2022

نووسەرەگان

د. ياسين تەھا

كورتە : ئىۋارەى 15 ى حوزەيران، لە دیدارى پەرلەمانتارەكانیدا لە نەجەف، سەدر ھەموو ئەو گومانانەى كۆتايى پيھينا كە لەبارەى ئەگەرى پاشگەزبوونەوہى لە بپريارى كشاننەوہى فراكسيونەكەى ھەبوون. بەم پيھيش "چوارچىۋەى ھاوتاهەنگى شيعە" كەوتە بەردەم ئەرك و بەرپرسياريتى ھەلسووړاندنى قوناخى داھاتوو، لەكاتيكا پيشتەر شەرى بۆ بەشداريكردن دەكرد. جگە لە كۆمەليك شروڤە و ليكدانەوہ، كوتەبيزان و قسەكەرەگانى ناو رەوتى سەدریش زۆر جەخت لەوہ دەكەنەوہ، كشانەوہكە گۆرەپان چۆلكردن و وازھينانى كاتى (ئيعتيكاف) نيبە، ھەشيانە باس لە زيندووكردنەوہى "سوپاي مەھدى" دەكات. ھەنديكى ديكە پيداگرن كە سەدر "حوسيني سەردەمە"، وەك ئاماژەيەك بۆ روودانى شۆرشيك لە داھاتوو، كە ئەمەش بۆزاردەگانى بەردەم چوارچىۋەى ھاوتاهەنگى شيعە قورستر دەكات و ھەنديكيان نايشتارنەوہ كە "كشانەوہكەى سەدر لە بۆسەيەك دەچيت".

ئىوارەى 15ى حوزەيران، لە دیدارى پەرلەمانتارەکانیدا لە نەجەف، سەدر ھەموو ئەو گومانانەى کۆتايى پھینا کە لەبارەى ئەگەرى پاشگەزبوونەوێى لە بېرىارى کشانەنەوێى فراکسیۆنەکەى ھەبوون. بەم پێشەش "چوارچۆیەى ھاوتانەنگى شیعە" کەوتە بەردەم ئەرك و بەرپرسيارىتتى ھەلسووړاندنى قوڤاخى داھاتوو، لەکاتیکدا پېشتەر شەرى بۆ بەشداریکردن دەکرد. جگە لە کۆمەلێک شروڤە و لێکدانەو، گوتەبێژان و قسەکەرەکانى ناو رەوتى سەدریش زۆر جەخت لەو دەکەنەو، کشانەوێکە گۆرەپان چۆلکردن و واژھینانى کاتى (ئىعتىکاف) نىبە، ھەشيانە باس لە زیندووکردنەوێى "سوپاى مەھدى" دەکات. ھەندیکى دیکە پێداگرن کە سەدر "حوسینى سەردەمە"، ھەک ئاماژەبەک بۆ روودانى شۆرشیک لە داھاتوودا، کە ئەمەش بژاردەکانى بەردەم چوارچۆیەى ھاوتانەنگى شیعە قورستر دەکات و ھەندیکيان ناپشارنەوێکە کە "کشانەوێکەى سەدر لە بۆسەيەك دەچیت".

بەو پێشەى قەبارەى "چوارچۆیەى ھاوتانەنگى" لە پەرلەمان، دەوروبەرى 120 کورسییە لە ئىستادا و، لە ماوێى داھاتووشدا ژمارەبەک لە بەدەگەکانى کورسییە بەتالەکانى سەدر پەر دەکەنەو، ئىستا ئەوان "گەورەترین لیست"ن و دەتوانن ناو سەرۆکەوزیران پېشکېش بکەن، بەلام بەگۆرەى "يارى ژمارەکان" و بە ھەمان لۆژیکى "سېيەکى پەکخەر"، ئەگەر پارتى و ھاوپەيمانى سىادەى سوننە تەبا بن و بىانەوێت، ئەگەر ھەيە بئوانن بە يارمەتى ھەندیک لە سەربەخۆکان ھەمان سىنارىۆى پەکخستنى ھەلېژاردنى سەرۆککۆمار دووبارە بکەنەو، ھەک ئەوێى "چوارچۆیەى شیعى" بەرامبەر ئەمان کرديان، بەمەش بەرامبەرەکەيان ناچارى نەرمى نواندن دەکەن، بەلام چوارچۆیەى شیعى زۆر لەم ئەگەرە ناترسن چونکە لە سايەى زۆرینەى ئەواندا پێگەى ھەلبوسى لە سەرۆکايەتى پەرلەمان لەقە و پنیوستى بە پالېشتى ئەوانە بۆ مانەو لە پۆستەکەى و، ئەگەر لەگەل پارتیدا ئەو بکەن، ئەوا لادانى لە سەرۆکايەتى پەرلەمان ئەگەرێکى کراوہە.

لەپاش کشانەوێى سەدر، چوارچۆیەى ھاوتانەنگى ھەندیک دیدارى ناوخبیان ساز کردوو، بەلام جگە لە چەند بەیاننامەبەکى کورت و دووبارە، ھېشتا دیدیکى روونيان لەبارەى قوڤاخى داھاتوو پېشکېش نەکردوو. زانىارىیە دزەپێکراوہکان و ئاماژە بەردەستەکانى پاش دیدارەکانیش ئەو نیشان دەدەن کە بەرەى رکابەرى سەدر بەسەر دوو تېروانىندا داہەش بوون؛ یەکەمیان کە مالىکى و تارا دەبەک خەزەلى و ھەندیک لە گرووپە چەکدارە ئىترانىيەکان نوێنەرایەتى دەکەن و، بە جۆرێک لە جۆرەکان، شاگەشکەن بە دوورکەوتنەوێى سەدر لە گۆرەپانەکە و چاويان لە زيادبوونى کورسییەکانيان و بەھېزبوونى پێگە حکومىيەکانیانە. دووہەميشيان کە زياتر عامرى و ھەکیم و ھەياز پالېشتى دەکەن، ھېشتا لە دلەراوکى و وردوکردى مەترسییەکانى کشانەوێى سەدر و ئەگەرەکانى داھاتوودا دەژین و، ھىوايان لەسەر ئەو ھەلەدەچن کە سەدر بگەریتەو بۆ ناو گەمە سىاسىيەکە، بەمەش لە پەنابردن بۆ شەقام قورناريان دەبیت، بەتایبەت کە سەدر خاوەنى بالیکى سەربازى گۆنپراپەلېشتە.

لە غىابى سەدردا سىماکانى قوڤاخى داھاتوو لەسەر چۆنەتى مامەلەى چوارچۆیەى ھاوتانەنگى لەگەل دۆخەکە وەستاو، بەلام ئەم بەرەبە کە بەرھەلستیکردنى سەدر کۆى کردبوونەو، ئىستا لە داہەشکردنى دەستکەوتەکانى کشانەوێدا خۆيان لەبەردەم بژاردەى قورس و جىاجىادا دەبىنەو، لەوانەش پەرکردنەوێى کورسییەکەى حاکم زاملى (جیگرى یەکەمى پەرلەمان) و دواتر دیارىکردنى سەرۆکەوزیران. لەمەش گرنگتر چۆنەتى مامەلەکردن لەگەل دوو ھاوپەيمانەکەى سەدر (پارتى و سىادەى سوننە) کە سەربازى ژمارەى کورسییەکانيان (نزیکەى 100) لە ھاوکېشەى پێکھاتەيشدا دوو جەمسەرى بنەپەتى و گرنگن (ھەولېر و ئەنبار).

لایەنەکانى چوارچۆیەى ھاوتانەنگى ناوبەناو باس لە کەسايەتى بەھېز دەکەن بۆ سەرۆکايەتى وەزیران تا بتوانیت لە ئاست ئالنگارىيەکانى دۆخەکە بېت، ئەمەش چاوەکان دەباتەو سەر مالىکى و عامرى و تارادەبەکېش عەبادى، بەلام بە ھەلۆەستەکردن لەسەر پێداروہکان و پېشینەکان، ئەو روونە کە ناو مالىکى ھەستيارى زۆرى لەسەرە و لەگەل ئاماژە بۆ کردنىدا، برىکاریکى سىستانى بە ناراستەوخۆ ھېرشى کردە سەرى، بەر لەوێى دواتر بلیت "راى تايبەتى خۆم بوو". جگە لەمەش، ھینانە پېشەوێى مالىکى بەرەبەکەوتنى راستەوخۆبە لەگەل سەدر. سەبارەت بە ھادى عامرىش ئەو حکومەتەکەى یەکسان دەبیت بە کابىنەبەکى ئەمنى ئىرانى. ئەگەرچى لەگەل سەدردا "تالە مووى مەعاوہ"ى ھەيە، بەلام لەگەل ئەمرىکا و ئەورووپا و گەنجانى راپەريوى تشریندا بەر یەک دەکەوېت. ھەرچى بژاردەى عەبادىشە کە ئەزموون و پەسەندى دەرەکى لەوانى تر زياترە، گومان ھەبە مالىکى رېگەى بدات دەست کراوہ بېت. جگە لەوہش ئەگەر لەلایەن چوارچۆیەى شیعىيەو پېشکەش بکړیت، لە رق و توورەبى سەدر پارېزراو نابیت و ئەگەر ھەيە بە ھەمان سىنارىۆى سالى 2016 پروات کە پەرلەمان و حکومەت بوونە کاروانسەراى خۆپېشاندانى سەدریەکان.

بژاردەى دووہمى چوارچۆیەى شیعى پېشکېشکردنى کەسايەتییەکى رىزى دووہمە. لەم ميانەبەشدا ھەندیکى ھەک محەمەد شىاع سوودانى و ئەسەد عىدانى و محەمەد عەلاوى و لەو ناوانەن ئاماژەيان بۆ دەکړیت کە کاندید بکړن بۆ سەرۆکايەتى وەزیران، بەلام ئەم

كەسايەتتە بىن مېلىشيا و بىن حېزبانە كە لە سېبەرى رېبەرەكانى تردا دەبن، بەكسانن بە ھەمان ئەزموونى عەبدولمەھدى كە حېزبەكانى شىعە ۋەك ماسك و داھۆلېك بەكارىان ھېنا و دواترېش، كۆتايىبەكى خۆتياوى و ناخۆشى ھەبوو.

بۆردەى سېيەم و كۆتايى بەردەم چوارچۆيەى ھاوتاهەنگى گۆرانكارىيە لە بىركردنەوہى حېزبىيانەى "چوارچۆيەى ھاوتاهەنگى شىعە"، ئەويش لەرېگاي دروستكردنى حكومەتتېكى خزمەتگوزار يان سەربەخۆ و تەكنۆكرات كە دەستبەجى كار لەسەر چارەسەركردنى كېشە كەلەكەبووہەكانى عىراق بكات و مەسەلەى كارەبا و ئاوى پاك و ژىنگە و دۆزىنەوہى ھەلى كار بخاتە ئەجىنداى خۆى، بەلام ئەمە لەگەل كارنامە و مېژوووى ھېزەكانى چوارچۆيەى ھاوتاهەنگىدا نامۆيە و ئەوان زياتر لەگەل سىستەمى "زبائنى" راھاتوون كە بەشەشىنە و دىد گاي حېزبى و بە دەرفەت تەماشاكردنى غىابى سەدرە بۆ ماشىنەوہى ئىمتىيازاتى زياتر بۆ حېزبەكانىيان، بەتايبەت كە ئىستا بەھۆى گرانبووونى نرخەكەى و لىكەوتەكانى شەرى ئۆكرائىنا پارەيەكى مۆلى فرۆشى نەوت بەردەستە.

ھەر كام لەو سىنارىيۆيانە سەربىگرن چوارچۆيەى ھاوتاهەنگى لە دوو پېشھات دەرباز نابن، يەكەمىيان چۆنيەتى رازىكردنى پارتى و سوننەكانە پاش ھەشت مانگ لە تەخوين و مەملانئ و گرزى ئەمنى و دادگا گرتن لە ھاوپەيمانى سىقۆلى، دووہمىشيان تارمايى پەنابردنى سەدرە بۆ شەقام و جموجۆلى جەماوہرى، بەتايبەت پاش ئەوہى ئامۆزگارى پەرلەمانتارەكانى كرد "كەرت و پەرت نەبن" و ھەندېك ئاماژەى پەخش كرد كە دۇنياكەر نىن. رەنگە ئەم جارەش سەقى داواكارى لە "چاكسازى" و "پىداچوونەوہ"و، بۆ گۆرپىنى سىستەم و كەلك ۋەرگرتن لەو ھەموو كەلېن و درز و عىبانەى كە لە پەيكەرى سىياسى عىراقدا ھەن بەرز بكاتەوہ. ئەم پەرلەمانەى كە ئىستا ماوہتەوہ بەفەرمى نوپنەرايەتى دەوروبەرى 30% دەنگدەران دەكات و شىكار و لىكدانەوہى تر ھەن دەلېن زۆر لەوہ كەمترە، چونكە لە بنەرەتەوہ رېژە فەرمىيەكە زۆر بە زيادەوہ ھەژمار كراوہ و ئەمەش دۆخەكە لىلتەر دەكات.